

Policy Brief

กุมภาพันธ์ 2568

เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อนคู่ใจ หรือภัยเงียบ?

เทคโนโลยีดิจิทัล คืออะไร

เทคโนโลยีดิจิทัลในที่นี้ หมายถึง เครื่องมือ อุปกรณ์ และระบบดิจิทัลต่างๆ ที่ใช้ในการสร้าง จัดเก็บ และจัดการข้อมูลเพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ได้แก่ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ แท็บเล็ต อุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ แอปพลิเคชัน สื่อสังคมออนไลน์ ข้อมูลขนาดใหญ่ เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) และ ปัญญาประดิษฐ์ (AI)

เทคโนโลยีดิจิทัล

ส่งผลต่อสุขภาพได้อย่างไร?

เทคโนโลยีดิจิทัล ส่งผลต่อสุขภาพได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม
ทางตรง คือ เมื่อเทคโนโลยีดิจิทัลถูกนำมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางสุขภาพโดยเฉพาะ และทางอ้อม คือ เมื่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลไม่ได้เกี่ยวข้องกับสุขภาพโดยตรง แต่ไปส่งผลต่อบริยากาศต่างๆ ที่ส่งผลต่อสุขภาพ เช่น สภาพความเป็นอยู่และวิถีชีวิต

เทคโนโลยีดิจิทัล

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสุขภาพโดยตรง

การใช้อุปกรณ์อัจฉริยะ เพื่อติดตามสุขภาพของตนเอง

โรงพยาบาลใช้ระบบสารสนเทศ จัดการข้อมูลผู้ป่วย

หุ่นยนต์ผ่าตัด

บริการการแพทย์ทางไกล

การใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อหาข้อมูลสุขภาพ

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ไม่เกี่ยวกับสุขภาพโดยตรง

การใช้สื่อสังคมออนไลน์

การทำงานระยะไกล

การเสฟสื่อออนไลน์

การชื้อของออนไลน์

สภาพความเป็นอยู่ วิถีชีวิต การทำงาน การศึกษา เครือข่ายทางสังคม

สุขภาพ

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล: ภาพที่สำคัญของประเทศไทย

➤ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสุขภาพโดยตรง

- 3 ใน 4 ของคนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อติดตามข่าวสารและค้นหาข้อมูลด้านสุขภาพ
- ช่วงที่โควิด-19 ระบาด มีสถิติการใช้บริการแพทย์ทางไกลสูงสุดถึง 20,000 รายต่อเดือน
- โครงการจีโนมิกส์ประเทศไทย ตั้งเป้าลดอัตราหัตถ์พันธุกรรมอาสาสมัครคนไทย 50,000 คน จาก 5 กลุ่มโรคภายใน 5 ปี เพื่อเป็นฐานข้อมูลที่มีความเฉพาะเจาะจงสำหรับคนไทย ที่จะนำไปสู่การวินิจฉัย การวางแผนรักษา และการทำนายโอกาสการเกิดโรคต่างๆ ที่มีความแม่นยำยิ่งขึ้น

3 ใน 4

ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อติดตามข่าวสารและค้นหาข้อมูลด้านสุขภาพ

20,000 ราย

ใช้บริการแพทย์ทางไกลในช่วง COVID-19

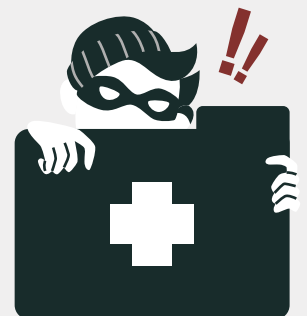
➤ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ไม่เกี่ยวกับสุขภาพโดยตรง

- **การทำงานระยะไกล** กลายเป็นแนวปฏิบัติที่พบเห็นมากขึ้น ในปี 2566 กว่า 4 ใน 5 ของคนไทยทำงานทางไกลจากที่บ้าน (บางเวลา) ซึ่งการใช้เวลานี้กลายเป็นเวลานาน นำมาสู่ความเสี่ยงสุขภาพและความเครียด
- **การใช้สื่อสังคมออนไลน์** ส่งผลกระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนอายุ 9 – 18 ปี ที่ส่วนใหญ่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ทุกวันหรือเกือบทุกวัน ภัยออนไลน์ เช่น การถูกระรานทางไซเบอร์เป็นประเด็นที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิต 1 ใน 4 ของเด็กไทยเคยโดนระรานทางไซเบอร์
- **การตลาดดิจิทัล** มีรูปแบบที่หลากหลาย และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ดียิ่งกว่าเดิม เช่น การตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนสื่อสังคมออนไลน์ ชาว 1 ใน 4 เลือกใช้รูปแบบการโฆษณาผ่านนักรีวิว บล็อกเกอร์ หรืออินฟลูเอนเซอร์ เพื่อดึงดูดความสนใจ และสร้างความรู้สึกร่วมกันของผู้บริโภคได้มาก

สองด้านของเทคโนโลยีดิจิทัล

ถึงแม้เทคโนโลยีดิจิทัลจะมีศักยภาพในการยกระดับสุขภาพคนไทย แต่การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมีภัยที่ต้องพึงระวัง เช่น การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล การถูกหลอกโดยมิชฉาชีพ ความเหลื่อมล้ำของความสามารถในการใช้และเข้าถึงเทคโนโลยี และต้นทุนของระบบสาธารณสุขที่อาจเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะหากมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเกินความจำเป็น

ประเด็นทางนโยบายของเทคโนโลยีดิจิทัล

การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณสุขในประเทศไทยอย่างยั่งยืน ควรดำเนินการตามแนวทางของ The Lancet and Financial Times Commission ได้แก่

1. การให้ความสำคัญของเทคโนโลยีดิจิทัลในฐานะที่เป็นหนึ่งในปัจจัยกำหนดสุขภาพ

การตระหนักว่าเทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการกำหนดสุขภาพประชาชน เป็นรากฐานที่สำคัญในการกำหนดนโยบายทางสุขภาพในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การส่งผลกระทบต่อรูปแบบการทำงาน การใช้ชีวิต การบริโภคอาหาร การมีกิจกรรมทางกาย การมีพฤติกรรมเสี่ยงสุขภาพ เป็นต้น

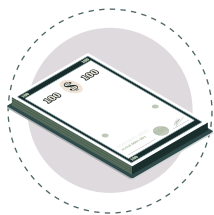
2. การสร้างธรรมาภิบาล และความเชื่อมั่นสาธารณะในการใช้เทคโนโลยีในทางสุขภาพ

การจะใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลในการส่งเสริมสุขภาพ ต้องสร้างความเชื่อมั่นสาธารณะเกี่ยวกับการใช้ข้อมูล เช่น ความปลอดภัยในการรักษาข้อมูล และการปกป้องความเป็นส่วนตัว

3. พัฒนาแนวทางการเก็บและใช้ข้อมูลสุขภาพไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อส่งเสริมการใช้ข้อมูลเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ

ภาครัฐต้องผลักดันให้มีกรอบและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการเก็บและใช้ข้อมูลสุขภาพที่เป็นไปตามมาตรฐานสากล และมีแนวทางในการใช้ข้อมูลในการยกระดับสุขภาพของประชาชน

4. การลงทุนและวางแผนในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสุขภาพ

การวางแผนและจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรให้เพียงพอต่อการพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยเฉพาะการวางแผนเส้นทางอาชีพสำหรับบุคลากรด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสุขภาพในประเทศไทย

“

เทคโนโลยีดิจิทัลจะเป็นตัวแปรสำคัญในการพัฒนาสุขภาพคนไทย หากทุกภาคส่วนร่วมมือกันสร้างสมดุลระหว่างโอกาสและความเสี่ยง เพื่อประโยชน์ของประชาชนในระยะยาว

”

ผู้เขียน ศร.ดร. มนสิการ กาญจนจิตรา | ศร.ดร. เวลิมพล แจ่มจันทร์ | ภัทญา อภิพรชัยสกุล

รายงานสุขภาพคนไทย ดำเนินการโดยสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) ตั้งแต่ปี 2546 อย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี มีบทบาทในการนำเสนอข้อมูลสถานการณ์ และประเด็นสำคัญด้านสุขภาพ โดยข้อมูลและองค์ความรู้ทำหน้าที่ในการชี้ประเด็นปัญหาทางสุขภาพที่สำคัญของประเทศ ให้ข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ไข้ปัญหา เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางนโยบายในอนาคต

<https://www.thaihealthreport.com>

<https://www.facebook.com/Thaihealthreport>